

ชมดอกไม้ในUSAหวังส่งกลิ่นหอมถึงเมืองไทย

ตอน : หนทางสู่กาแล็กซี่

1.สราวุธ ต้นพันธุ์กุล ม.ศิลปากร 2.ตฤพล เอนอ่อน ม.มหาสารคาม 3.ระพีพัฒน์ พลรัตน์ไพบูลย์ ม.ราชภัฏสงขลา 4.สุวรรณ ละม่อม ม.เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตภาคพายัพ (เจ็ดยอด) 5.วีรพงษ์ ภาดรศักดิ์ ม.กรุงเทพ 6.อนุโรจน์ จันทรโพธิ์ศรี วิทยาลัยเพาะช่าง 7.พัชชา แก้วทองตาล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 8.ลูกปลิว จันทรพุดชา ม.มหาสารคาม 9.รุ่งวิทย์ ลัคณิน ม.ธรรมศาสตร์ 10.ชินโรส รุ่งสกุล ม.ทักษิณ

การสร้างสรรค์งานศิลปะ ส่วนหนึ่งเป็นเสมือนการท่องไปในจักรวาล ไร้ขอบเขตจำกัด แล้วแต่ความนึกคิดของศิลปินจะโลดแล่นไปถึงจุดไหน ผลงานที่สร้างความสั่นสะเทือนเลื่อนลั่นในวงการเปรียบเสมือนดั่งการเกิดกาแล็กซี่ใหม่ขึ้นในท้องฟ้า ตัวศิลปินผู้สร้างงานกลายเป็นดาวเด่นจรัสแสง ส่งแสงกะพริบวิบวับมายังพื้นโลก เป็นส่วนหนึ่งของจักรวาลอันกว้างใหญ่ไพศาลไม่รู้จบ

โครงการครูศิลป์ผู้วิจัยสู่เอสเอสของอาจารย์กมล ทักษณาณชลี และอาจารย์ถวัลย์ ดัชนี สองศิลปินแห่งชาติ ผู้มีจิตใจเป็นท้องฟ้า เป็นแกนนำโครงการพาอาจารย์สอนศิลปะ 10 มหาวิทยาลัยท่องเที่ยวไปตามพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ราวกับการแวะเวียนไปตามกาแล็กซี่ต่างๆ โดยมี ความหวังว่าคงจะมีสักวันที่ศิลปินไทยจะค้นพบกาแล็กซี่ของตัวเอง

แต่ใครจะเป็นดาวได้หรือไม่ ก็คงเป็นตั้งที่อาจารย์ถวัลย์ ดัชนี ศิลปินแห่งชาติ เคยกล่าวไว้ว่า โครงการพาอาจารย์ศิลปินมาดูงานที่พิพิธภัณฑ์ต่างๆ ก็เหมือนพาฝูงวัว-ควายมายังหนองน้ำ ใครจะเลือกกินน้ำในหนองหรือไม่ก็แล้วแต่เจ้าตัว หรือใครจะเป็นเมล็ดพันธุ์ที่งอกเงยกลายเป็นต้นไม้ใหญ่ ออกดอกส่งกลิ่นหอมจรุงใจไปไกลโพ้น สืบสานแพร่พันธุ์เมล็ดพันธุ์ดีไปยังชนรุ่นต่อไป ก็เป็นเรื่องของแต่ละคน

หรืออีกทีหนึ่ง ใครจะเป็นเมล็ดพันธุ์ที่งอกอยู่ใต้ผืนดิน ที่แม้ได้รับน้ำ ได้รับฝนแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถผลิใบอ่อนกลายเป็นต้นกล้าและไม้ใหญ่ได้ ก็เป็นเรื่องปัจเจกบุคคล

ถ้าถามว่าในเวลาประมาณ 2-3 สัปดาห์ “10 เมล็ดพันธุ์” ที่เข้าร่วมโครงการสัญจรได้แกงคิดอย่างไรกับโครงการสัญจรนี้ ผลการสอบถามพบว่า น้ำหนักส่วนใหญ่ให้กับความน่าตื่นตะลึงของพิพิธภัณฑ์ในสหรัฐอเมริกา และลงความเห็นว่า บ้านเราน่าจะมีการสังคายนาระบบบริหาร จัดการ ดูแล ทำนุบำรุง พิพิธภัณฑ์ในบ้านเราให้ขยับเขยื้อนพัฒนาขึ้น ไม่ถึงขั้นอย่างในสหรัฐอเมริกา แต่อย่างน้อยก็น่าจะดีกว่าไม่ทำอะไรเลย เพราะหากเรายังไม่มีการพัฒนาฟื้นฟูพิพิธภัณฑ์ที่เปรียบเสมือนหน้าแรกของตำราเรียน ที่นักเรียนศิลปะทุกคนควรจะได้รับประสบการณ์ ปรุปรุบทแห่งการเรียนรู้หายไป

อ.รุ่งวิทย์ ลัคณิน จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ดูอาวุโสในกลุ่ม กล่าวว่า การได้มาชมงานศิลปะในพิพิธภัณฑ์หลายๆ ที่ ทำให้เราได้เจอตัวงาน วิถีชีวิต ได้เห็นรายละเอียด ที่มาที่ไปของการสร้างงาน การได้สัมผัสผลงานจริง ให้ความรู้สึก เห็นกระบวนการทำงาน วิธีคิด การอธิบายที่ชัดเจน ในมิวเซียมแต่ละที่เห็นกระบวนการติดตั้งงาน พบวิธีสร้างสรรค์นำไปสู่มิวเซียมที่ดีที่สามารถดึงดูดคนดู

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นภาพที่ชัดเจน คนสามารถแสวงหาความสุขในมิวเซียมได้ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งปรับเปลี่ยนสังคม กรอบบางอย่างน่าจะกระทบถึงปัจจุบัน อย่างงานของปีกลโซ เราเคยเห็นแต่รูปในหนังสือ พอมาเห็นการจัดแสดงของเขา คิดว่าเราต้องเปลี่ยนบริบทพิพิธภัณฑสถานในบ้านเราใหม่ น่าจะนำระบบอเมริกันมาใช้ อีกคนหนึ่ง อ.ระพีพัฒน์ พลรัตนไพบูลย์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา กล่าวว่า “ผมว่าการได้ดูผลงานในพิพิธภัณฑสถานที่ดีถือว่าเป็นประสบการณ์ตรง เห็นผลงานศิลปะชั้นยอดของโลก ถ้าอยู่แต่ในบ้านเราก็คงได้เห็นแต่ในรูปถ่าย แต่ตอนนี้เห็นของจริง เห็นพลังในงาน ส่วนการจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถาน เราได้เห็นวิธีการ วิชาการ รูปแบบความคิดในการจัดแสดง ซึ่งอยากให้บ้านเราทำอย่างนี้บ้าง อีกอย่างแม้หอศิลป์บ้านเราจะมียะเยาะ แต่ไม่สามารถทำได้แบบนี้”

พร้อมกับบอกว่า ได้ยินแว่วๆ ว่ากระทรวงวัฒนธรรมอาจจะมีการนำงบประมาณ 100-200 ล้านบาทมาปรับปรุงพิพิธภัณฑสถานในเมืองไทย แต่เงินแค่นี้ไม่น่าจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรได้

จากบทเรียนในการได้ดูผลงานศิลปะระดับโลกมากมาย จะเกิดพลังในการสร้างสรรค์งานมาก-น้อยแค่ไหน แม้หลายคนจะไม่แสดงออกนอกหน้าว่ากลับไปเมืองไทยแล้วจะไปวาดรูปหรือปั้นผลงานอะไรใหม่ๆ สักชิ้น แต่สำหรับ อ.วีรพงษ์ ภาดรศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ พูดอย่างกระตือรือร้นว่า “ความรู้สึกผมตอนนี้มันกรุ่นเลย ดูแล้วใช้ได้ ผมเป็นคนรุ่นเก่า อยากเกาะสนิม อยากทำงานตอนนี่เลย” อ.วีรพงษ์กล่าว

พร้อมกับบอกว่า การได้ดูงานทำให้เห็นว่าศิลปินระดับโลกทำอะไรที่เป็นไปไม่ได้ให้เป็นจริงได้ คิดว่าทุกคนที่กลับไปจะมีไฟในการทำงาน มีมาตรฐานในการทำงานมากขึ้น การได้เห็นงานระดับแนวหน้าทำให้เราต้องกว้างออกไป แต่จะถึงหรือไม่ถึง ไม่รู้

อ.สุวรรณ ละม่อม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตภาคพายัพ (เจ็ดยอด) กล่าวว่า การได้ดูงานศิลปะระดับโลกก็เหมือนการได้ฟังเพลงยากๆ งานบางชิ้นมีความละเอียด อ่อนช้อย เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างคน 2 รุ่น ระหว่างรุ่นตนเองกับรุ่นศิลปินแห่งชาติทั้งสองท่าน และคิดว่าจุดเชื่อมต่อนี้จะถ่ายทอดจากรุ่นไปสู่อีกรุ่น โอกาสนี้เหมือนลัทธิศิลปะที่จะคงอยู่ต่อไป

ส่วน อ.พัชรา แก้วทองตาล อาจารย์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง บอกว่าการดูงานศิลปะในพิพิธภัณฑสถานทำให้เรามีพลัง ผลงานบางชิ้นเคยเห็นแต่ในสูจิบัตร การดูงานทำให้เปลี่ยนความคิด วิธีสอนเด็ก ที่เรามักจะสอนด้วยการพูด แต่ต่อไปนี้จะสอนด้วยการทำงาน จะให้เด็กทำงานเยอะๆ

ในฐานะครูบาอาจารย์ การย้ายพิพิธภัณฑสถานในสหรัฐอเมริกาให้ผลสะท้อนถึงห้องเรียนศิลปะในเมืองไทยแค่ไหน อ.รุ่งวิทย์กล่าวว่า การบรรยายของ อ.กวัลย์ และ อ.กมล ระหว่างชมงานในพิพิธภัณฑสถาน

เป็นการถ่ายทอดความรู้จากฐานฐาน เป็นตัวจุดประกายให้เกิดการสร้างสรรค์พื้นที่การศึกษาขึ้นโดยตรง เพราะอาจารย์ทั้งสองท่านได้สอนหลายเรื่อง ทั้งที่มาที่ไปของผลงานหลายชิ้น

ถึงกระนั้น ถ้าถามว่าจะมีผลต่อสังคมคงไม่รวดเร็ว โดย อ.รุ่งวิทย์พาตึงไปถึงบริบททางสังคม วงการศิลปะในบ้านเรายังไม่ค่อยก้าวหน้าหรือพัฒนา เพราะสังคมยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับศิลปะเท่าที่ควร ซึ่งเราต้องให้การศึกษา ความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดผู้เสพงานที่ดี ตลอดจนต้องมีนักวิจารณ์ที่ดีในระบบอีกด้วย

พร้อมยกตัวอย่างผลคะแนน GAT และ PAT 7 หรือ 8 ที่ค่าเฉลี่ยคะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยของเด็กต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ว่าเป็นเพราะคนในสังคมยังไม่เห็นคุณค่าของศิลปะ แม้ว่าทุกวันนี้จะมีเด็กที่เรียนศิลปะเต็มทุกสถาบันการศึกษาก็ตาม แต่ไม่ได้บ่งบอกว่าวงการศิลปะเราก้าวหน้าขึ้น

อ.สรวิศ ตันณีกุล อาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร กล่าวเสริมว่า แม้การแสดงผลงานศิลปะจะเป็นส่วนสำคัญที่สามารถดึงดูดคนไปสู่วงการศิลปะได้เยอะ แต่สังคมไทยมีคนดูงานศิลปะมีน้อยมาก

“ในฐานะครูสอนศิลปะ งานเด็กทำเราเก็บงานไว้ แต่ต่อไปนี้จะส่งงานเด็กคืน เพื่อให้เด็กนำไปจัดแสดงให้คนในชุมชนได้ดู เป็นการสอนสังคมไปในตัว”

อ.สรวิศกล่าว พร้อมกับเสริมว่า ชีบบอกว่าคนเรียนศิลปะเต็มทุกสถาบัน ก็เพราะเรียนเนื่องจากความชอบ แต่ไม่ได้หมายถึงว่าวงการศิลปะบ้านเราเฟื่องฟูมาก เราควรต้องมีการมา Organized กันทั้งระบบ

อ.สรวิศมีข้อเสนอแนะว่า กระทรวงวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม หรือสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย คงสนับสนุนเรื่องดูงานอย่างเดียวไม่พอ คงต้องหาทางมาสร้างกองทุนให้ศิลปิน เพื่อสนับสนุนศิลปินอย่างเต็มรูปแบบในการสร้างงาน “เราควรมีทุนให้ศิลปิน ที่ผ่านการคัดเลือกให้เขาได้สร้างงาน ไม่ต้องห่วงเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ มีแกลลอรี่แสดงงาน ซึ่งตรงนี้จะทำให้เกิดศิลปินที่ดีเกิดผลงานศิลปะใหม่ๆ ในวงการ”

แนวคิดนี้มี อ.อนุโรจน์ จันทร์โพธิ์ศรี อาจารย์วิทยาลัยเพาะช่าง อ.ชินโรส รุ่งสกุล มหาวิทยาลัยทักษิณ พักหน้าหงิกหงักเห็นด้วย และมียังมี อ.ลูกปลิว จันทร์พุดชา อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สนับสนุนแนวความคิดนี้ และยกตัวอย่างที่ประเทศเกาหลีว่า รัฐบาลสนับสนุนศิลปิน เอาศิลปินรุ่นใหม่มาแข่งขันกัน หาพื้นที่ให้ทำงาน สนับสนุนเรื่องเงินทุน ไม่ต้องเดือดร้อนเรื่องเงินทอง

มีความคิดที่แตกแขนงออกไปอีกหลายแง่มุม บางคนมองปัญหาเรื่องความไม่พร้อมเรื่องครู ระบบการศึกษาไทย อ.ชินโรส รุ่งสกุล มหาวิทยาลัยทักษิณ ยกประเด็นนี้ขึ้นมา ส่วน อ.ตฤณ เอนอ่อน อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผ่าความหวังไว้กับสื่อว่า สื่อควรจะมอบบทบาทช่วยสร้างสรรค์เผยแพร่งานศิลปะดีๆ ถ้าไม่มีสื่อ สังคมก็จะไม่สนใจศิลปะ และยังเห็นว่าผู้

สะสมงานก็จะเป็นอีกส่วนหนึ่งที่มอบบาทสำคัญต่อการกระตุ้นวงการศิลปะ เหมือนมีคนรับ-คนส่งในวงการ ซึ่ง อ.สุวรรณ ละม่อม สนับสนุน และเห็นว่าถ้าคนมีกำลัง อย่างนักธุรกิจ นายทุนเข้ามาช่วยเหลือวงการศิลปะ เช่น การสะสม ทำพิพิธภัณฑ์เหมือนอย่างเศรษฐีอเมริกันที่ใช้พื้นที่ในบ้านทำพิพิธภัณฑ์ WEISMAN เปิดให้ชมฟรี เป็นวิทยาทานแก่สังคม ก็จะมีส่วนช่วยจรรโลงสนับสนุนวงการศิลปะไทยให้ก้าวหน้าได้ไม่น้อย.